

Larisa Vrhunc

Vplivi spektralne glasbe na slovensko kompozicijsko ustvarjalnost zadnjih desetletij

Disertacija *Vplivi spektralne glasbe na slovensko kompozicijsko ustvarjalnost zadnjih desetletij* išče odgovore na dva sklopa vprašanj; prvi se dotika definicije spektralne glasbe in njene umestitve v kontekst evropske zgodovine glasbe, drugi pa dokazovanja morebitnih sledi spektralnega mišljenja v slovenski glasbi.

Izraz »spektralna glasba« označuje glasbo, pri kateri ves material izhaja iz akustičnih lastnosti zvoka. Natančni pomen izraza težko opredelimo, saj določa več pomenskih ravni, predvsem estetiko in z njo povezano glasbeno mišljenje, a tudi kulturno-zgodovinski kontekst določenega trenutka. Spektralni krog je smiselno zamejiti nekoliko širše, kot ga razumejo najbolj ortodoksne definicije, ki med spektralne skladatelje pravzaprav umeščajo le skladatelje iz skupine L'itinéraire ter od teh zlasti Gerarda Griseyja in Tristana Muraila. Druge spektralne skladatelje s francoskimi povezujejo kompozicijsko-tehnične rešitve, ki privedejo tudi do prepoznavne zvočnosti. S tem povezano pa je vprašanje obstoja spektralne kompozicijske šole in postspektralne kategorije mlajših skladateljev. Za določanje stopnje bližine spektralnim idejam so zato uporabljeni spektralni »kazalniki«, to so tisti vidiki spektralne glasbe, ki jih pričakujemo pri večini spektralnih skladateljev, ne pa pri njihovih sodobnikih. Spektralno glasbo najnatančneje opredeljuje prav skupek teh značilnosti.

Tudi v Sloveniji ustvarja nekaj skladateljev (Neville Hall, Steven Loy, Urška Pompe, Uroš Rojko, Larisa Vrhunc), ki so se jih ideje spektralne glasbe dotaknile. Ugotovitve teoretičnega, zgodovinskega in analitičnega dela raziskave to potrjujejo.

V povojnem obdobju ni bilo skladateljske skupine, ki bi se oblikovala kot reakcija na serializem, spektralna glasba je k nam vstopila šele ob prelomu stoletij, in to prek posameznikov. Njihov skladateljski profil, izdelan predvsem na podlagi njihovih odgovorov, kaže, da gre za avtorje, ki so tesno povezani s tujino. Pot do spektralnih idej je pri vsakem potekala nekoliko drugače.

Pri analizi izbranih del si ni bilo mogoče pomagati s tradicionalnimi orodji, saj skladbe niso zasnovane na podlagi motivičnega dela, funkcijske harmonije ali kodificiranih oblikovnih shem. Organizacijski sistemi so vsakokrat prilagojeni kompozicijskemu načrtu, vedno pa je prisotno tudi ravnovesje med spoštovanjem le-tega in intuitivnim odzivanjem na glasbeno materijo.

Glede na kategorije, kot so utemeljene v razpravi, bi delo Uroša Rojka lahko umestili med tista na obrobju spektralnega kroga, ki so nastajala sočasno z uveljavitvijo

spektralne glasbe, deli Nevilla Halla in Larise Vrhunc bi bilo smiselno prišteti k postspektralnim delom, medtem ko bi v delih Urške Pompe in Stevena Loya lahko videli odsev spektralne šole.

Obranjeno 12. oktobra 2017 na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.